

RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE REVIEWS

Pr. Conf. Univ. Dr. Radu Petru Mureșan, *Universul religios al Martorilor lui Iehova. Repere ale unei relații ambivalente cu societatea contemporană*, Editura Andreiana, Sibiu, 2017, 153 p. ISBN 978-606-989-017-2

Prin susținerea tezei de Doctorat în anul 2006 și prin publicarea acesteia în anul 2007, intitulată „*Atitudinea Bisericii Tradiționale Europene față de prozelitismul advent. Impactul în societatea contemporană*”, Ed. Universității din București, autorul ei, Pr. Conf. Dr. Radu Petru Mureșan, a câștigat un loc de frunte în elita cercetătorilor fenomenului religios contestatar. Prin volumul de față, Domnia Sa se dovedește a fi un atent observator, și nu numai, a unui fenomen (ne referim la Organizația Martorii lui Iehova) care s-ar părea a fi pe o pantă ascendentă în România. Potrivit Institutului Național de Statistică din România, octombrie 2013, existau în țara noastră 49.820 de adepți ai acestei organizații, respectiv 0,26 % din populația României anului 2011, anul recensământului. Cert este că „asistăm la o uimitoare schimbare de strategie care ne arată că Organizația are resursele și capacitatea de a juca un rol important pe scena religioasă”, afirmă autorul în *Argument*, mai ales prin schimbarea strategiei misionare, a filmelor pe care le promovează și adaptarea site-ului oficial al Organizației la cerințele pieței de consum în domeniu, o schimbare de look, un „re-branding” al Organizației.

De la bun început autorul își precizează obiectivele, și anume „să examineze modalitatea prin care Martorii lui Iehova se prezintă și își prezintă învățăturile în prezent, precum și poziționarea lor în raport cu societatea contemporană și cu valorile acesteia”.

Volumul de față este structurat în trei capitole centrale și unul introductiv, mai multe subcapitole alături de partea de *Argument*, *Concluzii*, *Bibliografie* și *Lista ilustrațiilor*; toate aceste elemente reprezentând rezultatul unor cercetări cu puternice note proprii, cu numeroase ramificații pe parcursul unei perioade de timp, și care sunt departe de a fi epuizate (având în vedere adaptarea lor continuă la schimbările societății).

Capitolul Introductiv reprezintă punctul obligatoriu de plecare al mișcării iehoviste, prin prezentarea istoriei și modului de organizare al Societății Martorii lui Iehova.

Informațiile prezentate aici, rod al unui studii temeinice și bine documentate, se opresc la câteva concluzii ce merită o atenție deosebită din partea noastră, a cercetătorilor fenomenului religios, anume: a) „Martorii lui Iehova au un procent anual de creștere comparabil cu mormonii și adventiștii, dar spre deosebire de aceștia, martorii sunt uniform reprezentați în toate țările și regiunile globului” (adică o eficiență a mijloacelor misionare reală și nu doar teoretică); b) Martorii se folosesc de două mari corporații: *The Watch Tower and Bible and Tract Society*, cu sediul la New York și *International Bible Students*

Recenzii

Association din Londra; c) principalul centru educațional este *Watchtower Bible School of Gilead* (1943) sau simplu, *Gilead School*, o școală de instruire a misionarilor.

În *Capitolul I* autorul face o comparație între discursul iehovist venit din istoria mișcării și cel actual, care s-a adaptat cerințelor modernismului acceptat în general de toate mișcărilor religioase, mai vechi sau mai noi, dar care aduc „succes” promotorilor lui.

În cadrul acestui capitol se poate observa volumul consistent al muncii de *bibliotecă* al autorului, iar prin parcurgerea bibliografiei, îndeosebi a numeroaselor articole și studii care se referă la tema tratată i-a permis o mai bună cunoaștere și o mai atentă (selectă) înțelegere a fenomenului Martorilor lui Iehova, mai ales printr-o imagine de ansamblu oferită de literatura de specialitate (mai ales cea străină). Tabloul acestei mișcări religioase, arată autorul, este întregit de ideea că toate „energiile adeptilor au fost canalizate în așteptarea «Bătăliei Armageddonului», marea confruntare de la sfârșitul vremurilor între organizația lui satana și organizația lui Dumnezeu”. De fapt, lucrurile sunt simple, iar strategia lor nu este una ce nu poate fi intuită, astfel: în acest context, „adeptii Organizației urmau să aibă un rol important, vestind lumii întregi că acest război era iminent. În particular, ei trebuiau să denunțe conspirația satanică între puterile religioase, economice și politice care împiedicau stabilirea fazei pământeste a *Regatului lui Iehova*”.

Capitolul II se înscrie pe „linia doctrinei martorilor”, iar pentru noi, ca analiști ai fenomenului, este unul de stringentă actualitate ce insistă asupra realităților specifice vieții umane: suferința, dezastre umanitare, crize familiare, marginalizare și discriminare. Așadar, sunt teme cu subiect sensibil la societatea noastră, al căror ecou îl resimțim și noi ca păstori de suflete, dacă vreți, zbuțumul unui „zgomot al deșertăciunii” tot mai mare în zilele noastre.

Încercarea lor este una de a arăta că „societatea în mijlocul căreia trăiesc este un loc de contaminare morală, un loc unde cei dreți sunt seduși de diavol”. Aici se vede meritul autorului, în aceea că prezintă o situație din care rezultă paradoxul mișcării: membrii mișcării nu trăiesc într-o comunitate ruptă complet de lume: „pe de o parte, martorii lui Iehova condamnă lumea care este guvernată de satan, pe de altă parte ei se folosesc eficient de instituțiile acesteia, precum și de toate realizările tehnicii și civilizației moderne și postmoderne pentru a-și promova scopurile (de pildă Corpul Director de la Brooklyn și, mai nou, de la Warwick, prin intermediul revistei *Turnul de Veghe*).

Capitolul III ne introduce în universul soteorologic al mișcării, comun de altfel tuturor sectelor neoprotestante, acela al siguranței mântuirii, „sunt martor, sunt mântuit”, „sunt baptist, sunt mântuit” etc. Aflăm, printre altele, în cadrul unui subcapitol că cel mai interesant mod prin care martorii asigură confortul adeptilor se vede în atitudinea actuală față de previziunile eșuate referitoare la sfârșitul lumii. Astfel, din preocupările acestui specialist în misiologie, putem concluziona că toate „calculele eronate sunt un fel de piatră de moară pentru martorii de astăzi, un fel de stigmat care le este aplicat și care le îngreunează activitatea de predicare”. Așa se poate explica nevoia lor, tot mai pregnantă și uneori agresivă la nivelul propagandei, de a oferi explicații atât „proprieilor membri, cât și persoanelor interesate de învățăturile lor. Uneori, recunosc că s-au înșelat, dar încercă să raționalizeze eșecul”.

Recenzii

Lucrarea de față se încheie cu câteva gânduri conclusive, răspunsuri la unele întrebări fundamentale atât pentru cei angrenați în fenomenul misionar, cât și pentru viitoarele generații de preoți (puse în fața unor suflete ce nu își cunosc credința, nu au o învățătură sănătoasă, în duhul ortodox, și o înțelegere corectă despre Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție), surprinse în partea intitulată *în loc concluzii*, ce vorbesc despre o realitate a unor creștinii prinși de „fiorul rătăcirii” și care se convertesc la iehovism fără a fi „abandonat niciodată credințele creștine, dar care se plâng că nu s-au simțit integrați în bisericile de care aparțineau”.

Mergând pe această linie, fără a polemiza, ci doar cu gândul de a clarifica unele aspecte legate de creșterea numărului convertirilor la iehovism, Părintele Mureșan face o afirmație curajoasă, la care subscriem, și anume că: cei care se convertesc sunt „oameni care nu au înțeles niciodată anumite dogme ale Bisericii și mai ales oameni care au resimțit lipsa Bibliei din predica Bisericii” Cu toate acestea, trebuie să recunoaștem un element forte al lor legat de pedagogia pastorală și surprins foarte precis de autor, acela că „Martorii lui Iehova au o imagine exactă a cauzelor care-i îndepărtează pe creștini de biserică și exact în acele puncte se concentrează mesajul lor. Organizația este conștientă de acest avantaj, pe care-l speculează la maxim: «în timp ce predicăm, mulți dintre noi întâlnim persoane dezamăgite de religia organizată»”.

Prin cele prezentate mai sus - ele constituind doar câteva dintre motive, restul putând fi descoperite și însușite de cititor -, recomandăm cu toată încrederea cartea Pr. Conf. Dr. Radu Petru Muresan preoților noștri, studenților teologi și celor preocupați de problemele Misiologiei, având în același timp certitudinea că lucrarea va fi bine primită atât în spațiul literaturii de specialitate, cât și în universul livresc al credincioșilor noștri, credincioși ce trebuie să fie conștienți de drumul lor spre maturitatea duhovnicească, ortodoxă, a cărui moștenire a fost otrăvită la un moment dat (prin erezii, schisme etc.), cu repercusiuni asupra viitorului (unele convertiri la diverse grupări sectare), de acești frați ai noștri prinși în mrejele unei „corupții spirituale”.

Pr. Prof. Dr. Aurel Pavel

Peter Antes/RaufCeylan (ed.), *Muslimen in Deutschland. Historische Bestandsaufnahme, aktuelle Entwicklungen und zukünftige Forschungsfragen* (Musulmanii din Germania. Inventariere istorică, evoluții actuale și teme de cercetare viitoare), Seria: Islam in der Gesellschaft, 2017, Ed. Springer, Wiesbaden, 374p, ISBN: 978-3-658-15114-0.

Musulmanii din vestul Europei sunt astăzi cap de afiș în discursul public politic sau medial. Nu de puține ori însă, politicienii la fel ca și mass-media operează cu concepte insuficient precizate, cu generalizări pripite și categorizări forțate, creând astfel o imagine cu care cei în cauză nu se pot identifica. Riscul, atunci când un tablou bogat în nuanțe este redus la câteva tușe dominante, este acela al apariției stereotipurilor la nivelul mentalului popular, stereotipuri care pot oricând duce la acte de violență cu destinatar colectiv.

Lucrarea editată de Peter Antes și Rauf Ceylan își propune să aducă unele corecții percepției generale asupra grupului de populație denumit generic „musulmanii din Ger-